

Waarom je kruiden en klavers in grasland moet proberen

Bestuiving is cruciaal voor de landbouw: wereldwijd heeft meer dan 75% van de voedselgewassen bestuiving nodig. Productief kruidenrijk grasland is een van de oplossingen om de teruggang van hun populatie tegen te gaan, de biodiversiteit in het landschap en de grasmat een boost te geven.

Jerome Rops en Brecht Herteleer, Boeren natuur Vlaanderen

Wat is het?

Productief kruidenrijk grasland is een perceel dat wordt ingezaaid met een mengsel van grassen, vlinderbloemigen en kruiden bedoeld als productief meerjarig weidemengsel, vaak geschikt voor zowel begrazen als maaien. Niet te verwarren met extensief kruidenrijk grasland van natuurgraslanden waarbij eerder de ecologische functie primeert. De klavers en kruiden zijn veredelde soorten, met aandacht voor droogtetolerantie en hun waarde als veevoeder. Voor de bemesting wordt dierlijke mest gebruikt en minder tot geen kunstmest (N).

Potentieel voor melkveehouders

Productief kruidenrijk grasland biedt directe voordelen zoals een verbeterde bodemgezondheid. De verschillende grassen, klavers en kruiden zorgen voor een verbeterde infiltratie en sponswerking van de bodem en helpen het koolstofgehalte op te bouwen. Hogere opbrengsten, de vlinderbloemigen die een dubbele rol spelen in het capteren van stikstof uit de lucht en extra eiwit in het rantsoen voorzien, terwijl kruiden – dankzij hun diepe wortels – beter bestand zijn tegen droogte en

extra mineralen en sporenelementen aanbrengen, onder meer magnesium, koper, selenium. De hogere diversiteit aan soorten in de grasmat draagt bij aan een complex en gebalanceerd rantsoen voor een verbeterde diergezondheid, minder emissies (NH₃, CH₄) en een betere vetzuursamenstelling van de melk met behulp van de soortspecifieke nutriëntensamenstelling. Voor een nog veerkrachtigere bodem kan je het ook combineren met het inwerken van houtsnippers, compost of stalmest. Hiervoor zijn vergoedingen mogelijk via de ecoregeling.

Bovendien zorgen de bloeiende kruiden en klavers voor herstel van de biodiversiteit. Daardoor is ook de biodiversiteit boven de grasmat van algemeen belang. De grote diversiteit aan soorten zorgt voor een lange bloeiperiode ten voordele van de wilde bestuivers en natuurlijke plaagbestrijders. Wilde bestuivers zijn niet nodig om mais en diverse granen te bestuiven, maar vervullen wel een essentiële rol in het landbouwlandschap door de bestuiving van andere gewassen zoals fruit, koolzaad en diverse groenten. Kruidenrijk grasland biedt dus ook voordelen voor omliggende telers, landbouwers en de lokale boeren natuur.

De uitdagingen

Veel melkveehouders willen gras-klover en kruidenrijk grasland zaaien. Toch aarzelen ze door de beperkingen in chemische onkruidbestrijding, de tragere kieming van kruiden en grassen, wat een tijdige zaai vraagt, de lagere verteerbaarheid en de hogere kosten van het zaaigoed. De voordelen zijn soms pas na verloop van tijd zichtbaar en vereisen ervaring. Daarom is het belangrijk om advies te vragen en begeleiding te zoeken. Bel bijvoorbeeld een collega-landbouwer met een mooi perceel gras-klover of kruidenrijk grasland, stel je vragen aan een expert of bezoek een gratis demodag op proefpercelen of bij andere landbouwers.

De laatste jaren ligt de focus vanuit het beleid meer op natuurinclusief boeren. Hieruit vloeien ook enkele nieuwe initiatieven zoals de ecoregeling (ER): de inzaai van eenjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke of klimaatbestendige teelten, en de agromilieuklimaatmaatregel (AMKM): inzaai van meerjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke of klimaatbestendige teelten. Voor de inzaai van graskruiden (AMKM) kan je een premie aanvragen van 350 euro/ha via de verzamelaanvraag.

Innovatieve oplossing voor biodiversiteitsherstel

Door de algemene achteruitgang van biodiversiteit wil het Europese Interregproject DivGrass de biodiversiteit stimuleren in het rurale landschap door zowel een bestuivingsvriendelijke omgeving te creëren als de bodembiodiversiteit te verhogen. Voor het succes van het initiatief speelt de lokale melkveehouder een cruciale rol. Ter ondersteuning van de landbouwers zullen wij in samenwerking met Boerenbond en de VLM de voordelen van de kwaliteit en biodiversiteit boven en onder de grasmatten, klimaatbestendigheid en voedingswaarde in kaart brengen. De deelnemende landbouwers kunnen rekenen op een bedrijfseconomische doorrekening van het productief kruidenrijk grasland. Binnen DivGrass zijn vijf melkveehouders op zandige bodem geselecteerd bij wie het grasland wordt opgevolgd door

gras- en bodemstaalnames. Ook leggen deze melkveehouders twee proefpercelen aan met een soortenarm en kruidenrijk mengsel. De stalen van de soortenrijke en -arme graslanden worden onderzocht, de voedingswaarde en biodiversiteit worden vergeleken op Vlaamse en Europese schaal.

Deze vijf demobedrijven zullen deel uitmaken van de kennisdeling van het project met veldbezoeken en uitwisseling tussen landbouwers omtrent nieuwe technieken en graslandbeheerstrategieën. Het project voorziet ook kennisdeling voor landbouwers van diverse adviseurs en wetenschappers.

De biodiversiteit van de percelen wordt minimaal vier keer per seizoen opgevolgd door Boeren natuur Vlaanderen en de VLM en eenmaal per jaar opgevolgd met behulp van dronemonitoring. Via slimme AI zal de verzamelde data dienen om de DivGrass-app te ontwikkelen. De app heeft als doel de landbouwer te ondersteunen en concrete aanbevelingen te geven voor een beter graslandbeheer.

Toekomst van biodiversiteit in melkveehouderij

Biodiversiteit is van cruciaal belang voor zowel de samenleving als de landbouwsector. Door vlinderbloemigen en kruiden te integreren in het graslandbeheer dragen melkveehouders bij aan een veerkrachtig landbouwlandschap dat voldoende bestuiving ondersteunt, een klimaatbestendige bodem bevoor-

dert en gezonde voeding biedt voor zowel mens als dier. Kruidenrijk grasland kan een van de essentiële elementen zijn voor het realiseren van natuurinclusieve landbouw.

Zelf aan de slag?

In een productief kruidenrijk grasland vind je 5 tot 15 verschillende grassen, klaver en kruiden per perceel, afhankelijk van het beheer, de bodemeigenschappen en het gebruikte zaadmengsel. De zaadmengsels bestaan doorgaans uit minstens 30% kruiden en klavers en uit maximaal 70% grassen. Zaaidichtheid is minimaal 40 kg/ha. ■

Wil jij meedoen en profiteren?

Wegens de droogteproblematiek en gevoeligheid van graslanden richt DivGrass zich specifiek op melkveebedrijven gelegen op zandgronden. Om zo veel mogelijk landbouwers te bereiken zijn de vijf demobedrijven verspreid over Vlaanderen en organiseren we de komende jaren diverse demomomenten. Word via onze website gratis lid van Boeren natuur Vlaanderen en ontvang 4 keer per jaar onze digitale nieuwsbrief met interessant leesmateriaal, tips & tricks en datums voor demomomenten. Wil je graag aan de slag met productief kruidenrijk grasland maar zoek je nog naar info of advies, neem dan gerust contact op met ons via info@boeren natuur.be.

DivGrass wil de landbouwer ondersteunen en concrete aanbevelingen geven voor beter graslandbeheer.

Tabel. Soorten die vaak worden gebruikt

Grassen	Klavers	Kruiden
Beemdlangbloem	Basterdklaver	Cichorei
Engels raaigras	Hopklaver	Duizendblad
Kropaar	Luzerne (met rhizobium)	Karwij
Rietzwenk (zachtbladig)	Rode klaver	Smalle weegbree
Timothee	Rollklaver	Pastinaak
Veldbeemd	Witte klaver	Peterselie

© BRON: NEUTRENS